

**Wie bestuurt
de provincie?**

Nederland heeft twaalf provincies, die allemaal hun eigen volksvertegenwoordigers en hun eigen bestuurders en ambtenaren hebben. De provincies staan tussen het Rijk en de gemeenten in. Voor veel taken is het Rijk te groot en de gemeente te klein. Die taken voert de provincie uit.

WAT DOET DE PROVINCIE?

De provincie heeft een aantal specifieke taken op verschillende terreinen. Dat noemen we kerntaken.

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling

Nederland is een dichtbevolkt land. Het is daarom belangrijk om de ruimte goed te verdelen. Dit is een belangrijke taak voor de provincie. Zij bepaalt waar woningen, bedrijventerreinen en natuurgebieden komen. Hier moeten vaak verschillende belangen tegen elkaar worden afgewogen. Daarnaast is de provincie verantwoordelijk voor het waterbeheer. De taken op dit gebied worden vooral uitgevoerd door de zogenoemde waterschappen.

Milieu, energie en klimaat

De provincie moet zorgen voor een veilige en schone leefomgeving. Grote bedrijven die het milieu belasten hebben daarom een milieuvergunning van de provincie nodig. De provincie controleert de productie en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Verder stimuleert de provincie de productie en het gebruik van duurzame energie en wijst zij bijvoorbeeld locaties voor windmolens aan.

Vitaal platteland en natuurbeheer

Versterking van de natuur, bevordering van recreatie en ontwikkeling van een verantwoord landbouwbeleid zijn allemaal taken voor de provincie. Het aanleggen en onderhouden van natuurgebieden en het verschaffen van

subsidies voor milieuvriendelijke projecten vallen hieronder.

Regionale bereikbaarheid

De provincie moet er voor zorgen dat alle regio's binnen de provincie goed bereikbaar zijn. Zij is dan ook verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van wegen, tunnels en bruggen. Een en ander geldt niet voor de snelwegen, want die worden door het Rijk verzorgd, en ook niet voor de straten in een gemeente, want daarvoor is de gemeente verantwoordelijk. De provincie speelt een belangrijke rol bij de organisatie van het openbaar vervoer in en tussen regio's. Voor het vervoer zelf zorgen zelfstandige ov-bedrijven.

Regionale economie

Elke provincie probeert de werkgelegenheid te bevorderen. Daarom wil zij een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven creëren. Dat kan onder meer door een goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen.

Cultuur en monumentenzorg

De zorg voor de culturele eigenheid van de provincie behoort ook tot de kerntaken. Het beheer van het cultureel erfgoed en de monumentenzorg liggen voor een deel in handen van de provincie.

Toezicht op gemeenten

Ten slotte controleert de provincie of de gemeenten goed met hun geld omgaan. Provincies bevorderen ook de samenwerking tussen gemeenten en houden toezicht op de kwaliteit van het lokaal bestuur.

WIE BETAALT DAT?

Om al haar taken goed uit te voeren, heeft de provincie natuurlijk geld nodig. Er zijn vijf belangrijke inkomstenbronnen:

- het Provinciefonds van de rijksoverheid
- specifieke uitkeringen

- de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting
- dienstverlening, rente- en dividendinkomsten en ontvangen subsidies
- geld dat afkomstig is uit het eigen vermogen van de provincie

DE PROVINCIALE STATEN

Elke provincie heeft een eigen volksvertegenwoordiging: de Provinciale Staten (PS). Dit provinciale parlement wordt eens in de vier jaar door de inwoners van de provincie gekozen. Het aantal leden van de Provinciale Staten is afhankelijk van het aantal inwoners per provincie: de kleinste provincie heeft 39 Statenleden en de grootste provincies hebben er 55. In totaal zijn er 570 Statenleden. De Provinciale Staten nemen de belangrijkste beslissingen in de provincie. Daarnaast controleren zij ook het provinciale bestuur (zie verder). Ten slotte vertegenwoordigen zij de inwoners van de provincie.

WAT DOEN STATENLEDEN?

Provinciale Staten komen meestal één keer per maand bijeen. Daarnaast vergaderen Statenleden in kleinere groepen, ook wel commissies genoemd. Commissies houden zich met één of twee onderwerpen bezig. Ze bereiden de besluitvorming van Provinciale Staten voor. Besluiten in Provinciale Staten worden genomen met een meerderheid van de stemmen van de aanwezige Statenleden. Naast hun werk voor de provincie hebben de Statenleden meestal een ‘gewone’ baan. Zij krijgen voor hun werkzaamheden een vergoeding.

DE GEDEPUTEERDE STATEN

Het college van Gedeputeerde Staten (GS) vormt het bestuur van de provincie. Een gedeputeerde kan niet tegelijkertijd Statenlid zijn. In het college houdt iedere gedeputeerde zich bezig met een aantal verschillende onderwerpen, zoals ruimtelijke ontwikkeling, regionale bereikbaarheid, natuur en milieu of cultuur en monumentenzorg. Het aantal gedeputeerden varieert per provincie: het zijn er minimaal drie en maximaal zeven. Gedeputeerden hebben een dagtaak aan het besturen van de provincie en krijgen daarvoor een salaris.

DE COMMISSARIS VAN DE KONING

Elke provincie heeft een commissaris van de Koning. De commissaris wordt niet gekozen, maar benoemd door de regering. Wel mogen de Provinciale Staten aan de regering laten weten wie men graag als commissaris wil hebben. We noemen dit een voordracht. De benoeming geldt voor een periode van zes jaar, met de mogelijkheid tot herbenoeming. De commissaris is voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten en van de Provinciale Staten. In het college van Gedeputeerde Staten heeft hij stemrecht, maar in Provinciale Staten niet. Daarnaast komt de commissaris op voor de belangen van de provincie, bijvoorbeeld als hij moet overleggen met de regering in Den Haag. Verder is hij belangrijk als er een grote ramp in de provincie plaatsvindt. Ook speelt de commissaris van de Koning een rol bij burgemeestersbenoemingen in zijn provincie. Door al deze functies en het regelmatige optreden in het openbaar is de commissaris vaak 'het gezicht' van de provincie (maar dus niet 'de baas' van de provincie). Een commissaris verdient ongeveer evenveel als een minister of een burgemeester van een grote stad.

DE AMBTENAREN

De twaalf provincies hebben in totaal ongeveer 11.000 medewerkers in dienst. Deze ambtenaren zijn op heel veel verschillende beleidsterreinen werkzaam. Zij geven advies aan het provinciebestuur of voeren taken van de provincie uit.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN

Aan de verkiezingen voor Provinciale Staten doen de meeste landelijke politieke partijen mee. Maar in de meeste provincies proberen ook provinciale partijen een zetel in Provinciale Staten te krijgen.

Alle partijen hebben een verkiezingsprogramma. Hierin staat hoe zij de zaken in de provincie willen aanpakken. Dit programma kunt u bij de partij aanvragen of op de website lezen. En via de regionale media kunt u volgen hoe de partijen het de afgelopen jaren hebben gedaan en wat hun plannen zijn voor de toekomst.

Na de partijkeuze bepaalt u op welke persoon u wilt stemmen. Dat kan de naam boven aan de lijst zijn (dat noemen we de lijsttrekker). Maar u kunt ook stemmen op iemand die lager op de lijst staat. Bijvoorbeeld omdat u op een vrouw of iemand uit de eigen omgeving wilt stemmen. U brengt dan een voorkeurstem uit.

HOE MOET IK STEMMEN?

U kunt stemmen als u achttien jaar of ouder bent en de Nederlandse nationaliteit heeft. Voor de verkiezingen krijgt u een zogeheten stempas thuisgestuurd. U kunt in elk stembureau in uw gemeente terecht. Vaak zitten de stembureaus in basisscholen, buurthuizen en verzorgingshuizen. Als u gaat stemmen, moet u zich kunnen legitimeren; u moet dus niet alleen uw stempas, maar ook uw identiteitskaart, paspoort of rijbewijs meenemen. De meeste stembureaus zijn geopend van 7.30 tot 21.00 uur.

In het stembureau zorgen drie personen voor een goede gang van zaken. U krijgt een stembiljet waarop u alle politieke partijen met hun kandidaten aantreft. Met een rood potlood kiest u tegelijkertijd een partij en een kandidaat. Daarna gooit u uw stembiljet in de stembus.

WAT GEBEURT ER DAARNA?

Daarna worden alle stemmen geteld. Nu is duidelijk hoeveel stemmen elke partij heeft gekregen. De uitslag van de verkiezingen bepaalt hoeveel mensen er voor de verschillende partijen in de Provinciale Staten komen. Alle Statenleden van één partij vormen samen een fractie. Verschillende partijen die samen een meerderheid vormen in de Provinciale Staten spreken onderling af wie er in het bestuur van de provincie (het college van Gedeputeerde Staten) gaan zitten en welk programma ze gaan uitvoeren. Zo'n afspraak noemen we een coalitieakkoord.

WAT KUNNEN BURGERS DOEN?

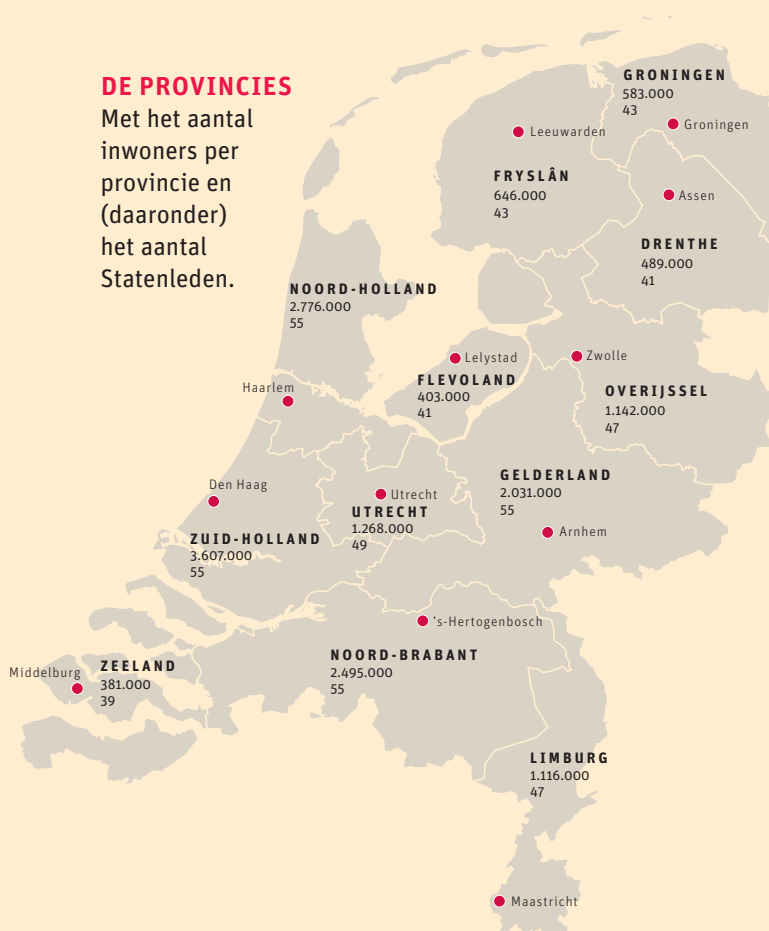
We hebben al gezien dat de provincie veel taken heeft. Zijn er plannen om vlakbij uw woning een weg aan te leggen, een megastal te bouwen of een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen? De provincie heeft er vaak direct mee te maken. Het is daarom belangrijk om te gaan stemmen als er verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn. Want elke partij heeft hier haar eigen opvattingen over. U kunt ook uw mening laten horen op een inspraakavond of op een vergadering van een commissie. Verder kunnen inwoners van de provincie (als zij voldoende handtekeningen hebben verzameld) een belangrijk onderwerp op de agenda van Provinciale Staten zetten. Dat noemen we een burgerinitiatief. Met vragen over de provincie kunt u terecht bij de afdeling communicatie van het provinciehuis. Het provinciehuis staat in de hoofdstad van de provincie. Veel informatie kunt u ook vinden op de website van uw provincie.

DE EERSTE KAMER

De Provinciale Staten van alle provincies tezamen kiezen de leden van de Eerste Kamer. Dat doen ze uiterlijk drie maanden na de provinciale verkiezingen. De 75 leden van de Eerste Kamer bespreken wetsvoorstellen die reeds door de Tweede Kamer zijn aangenomen. Als u voor de provincie stemt, stemt u dus ook voor de Eerste Kamer.

DE PROVINCIES

Met het aantal inwoners per provincie en (daaronder) het aantal Statenleden.

Tekst

ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat

Vormgeving

Puntspatie [bno], Amsterdam

Druk

Bariet Ten Brink, Meppel

Fotografie

p. 1 Werry Crone / Hollandse Hoogte; p. 2 Imagene / Nationale Beeldbank; p. 3 Peter Hilz / Hollandse Hoogte; p. 4 Hilda Weges / Photography / Nationale Beeldbank; p. 5 Aerial / Nationale Beeldbank; p. 6 Henk van Houwelingen / Nationale Beeldbank

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, de provincie, het land en Europa.

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag

(070) 757 02 00
info@prodemos.nl
www.prodemos.nl

Oktober 2017